

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

виходить щодня, окрім понеділків

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти

с—як йе. и—як ы.

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп.

За кордон: На рік 9 карб. На пів року 4 карб. 30 коп.

За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:

1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) що-дня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кієвская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14)

Передплатувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку негодні, і-реховуються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попередю тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другий 10 к.

Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458

Просьмо не спізнюватися з відновленням передплати на другу чверть року з 1 квітня. Головна контора.

Головна контора оповіщає, що з 1 квітня (апр.)
Д. Компанієць
Перестає завідувати продажом на роздріб „Громадської Думки“.
Всіх агентів, котрі надалі хотять одбирати газету, просимо звертатись за відомостями і з замовленнями по адресі: Київ, Хрещатик, 52, відділ контори газети „НАША ЖИЗНЬ“.

Од редакції: дальший № „Громадської Думки“ вийде 28 березоля.

Прймається передплата на політичну, економічну і літературну газету
„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“.
 і літературно-науковий місячник
„НОВА ГРОМАДА“.
 Передплатувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сіх місцях:
 У Києві: 1) в книгарні „Кієвская Старина“, Безаківська ул., ч. 14.
 2) У відділі контори „Наша Жизнь“, Хрещатик, 52.
 У Ніжині в книгарні п-ні Чекармарової.
 У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Просьмо передплатників, коли вони мівяють адресу або поновляють передплату, присилати друковану адресу або показувати номер бандеролі, за яким висилалася газета. Головна контора.

Скрипки по 2 р. 50 к., 3 р., 4 р., 5 р., 6 р., 8 р., 10 р. и дор.
 Смычки по 40 к., 50 к., 75 к., 1 р. и дороже.
 Гитары по 3 р., 50 к., 4 р. 50 к. 5 р., 6 р., 7 р. 50 к., 10 р. и дор.
 Балалайки отъ 1 руб. 25 к. и дороже.
 Кларнеты и Флейты по 4 р., 4 р. 50 к., 5 р., 6 р. 50 к. и дор.
 Гармоний русск., итальянск. строя однорядн. отъ 1 р., двухряднн. отъ 10 р., трехряднн. отъ 25 р. и дороже.
 Разнаго рода другіе музыкальнн. инструменти и принадлежности въ главномъ депо музыкальннхъ инструментовъ и нотъ.
Г. И. ИНДРЖИШЕКЪ въ Кіевѣ, Крещатикѣ, № 58.
 Г. ч. д. 11—122

До уваги власників домів!!
 Кращі удосконалені **Водоміри** Бреславльського Акт. Т-ва, що вживаються по великих містах Німеччини, Франції, Англії та инш., ухвалені також **Кієвським водопроводним Т-вом.**

ПЕРЕВАГИ:
 Водоміри ці показують точно, подовгу не псується, складені просто й добре і майже не потребують поправи, що в других водомірах, надто так званих дискових, бувають такі великі та дорожого коштують.
 Ціни дешевші од усіх инших водомірів.
 Завше на складі в генеральних представників

ЛИПЕЦЬ І К,
 Хрещатик, ч. 11, телефон. 909. вд 3-3 130

КУСТАРНА ВИСТАВКА
 у музеї (проти Царського саду) що-дня від 10 до 4 години. В будень дорослі платять 25 к., учні 15 к., а в неділю всі 15 к. к 37—28 113

Київ, 25-го березня 1906 року.
 Немає запевне ні одного селянина, окрім дуків-багатирирів, котрий на запит, яка найбільше пекуча потреба селянства, не откажав-би: землі нам дайте, землі нам треба... Тепер се розуміють всі, що цікавляться внутрішніми подіями в Росії, а хто в теперішні часи їми не цікавиться? Власне цей настрої селянства викликав урядовий наказ про позичку з селянського банку. Ми не будемо розглядатись в тому,

милка. Подумаймо лишень. Земля селянам неодмінно потрібна, але що робити і з землею тоді, коли, наприклад, державні видатки будуть такі великі, що проковтнуть всі добутки нашої праці? Коли численні податки значним тягарем ляжуть на плечі селян і зведуть ні на що їх земельні здобутки. А се дуже легко може скотись, як що не буде в народній раді дійсно народних послів, обраних вселюдини голосами, які справедливо визначали всякі оплати, чи податки і справедливо кермували справами держави. Це напевно скотись, як що ми обмежимось тільки думками про наші халяйства, та не будемо стежити за тим, чи наші заступники в думі як слід виконують свої обов'язки? Далі, хіба ми можемо сказати, що в нас добувається з землі все, що земля може дати і що вона дає за кордоном. Хіба ми всі добре знаємо як зробити, щоб не тільки забезпечити долю теперішньої бідноти, але також наших дітей, внуків і правнуків. Аджеж про те, як буде колись і як воно повинно бути, не має згоди навіть між добре просвіченими людьми. Одні кажуть: поробити лишень людей незалежними од громади халяйства, щоб кожний мав свою землю в одній руці, а тоді працюючі селяне скоро стануть заможними і бідуватимуть тільки ліниві, яких не має чого жаліти. Другі на се одвічають, що хай буде хоч вельми працюючий і розумний хлібороб, то він нічого не западіє проти пана, який халяйствує з капиталом і може обробляти землю далеко краще, добути з неї все що можна. При тому людиї прибуває, селянські халяйства дилитимуться на частки і за скількадесять років знов давня біда загляне в очі. Отжеж, щоб сього не було, кажуть вони, треба, щоб вся земля належала до народної держави, та щоб вона оброблялась спільними силами, а за те люди одержували од вибраного вселюдини голосами уряду все, що їм до життя потрібно. Так кажуть другі, а се ще й інші поради і от усіх їх треба зміркувати, треба зрозуміти хто до ладу говорить, а хто дурницю, хто нам приятель, а хто ворог, бо се річ справді дуже важна, бо од сього залежить не тільки наше добро, але також добробут наших нащадків на довгі може віки. З цього виходить, що ми мусимо учитися, мусимо дбати, щоб були гарні школи, щоб по школах були розумні і прихильні до народу учителі, щоб вільно друкувались правдиві книжки та газети. А щоб наші діти, могли як найкраще порозуміти науку, щоб як найшвидше здобули просвіту, треба щоб учителі вчили їх по нашому, по українськи, так як рідна мати і батько до їх говорять, та щоб вчили дітей з наших українських книжок. Тоді лишень вони можуть як слід просвітитись, бо давно вже вчені люди дозналися, що наука на чужій мові не дуже вкоріняється в голові, а через те треба, щоб по всіх школах і нижчих, і середніх, і вищих учено рідною мовою. Давно вже загралисею люди в сьому і на ділі упевнилися. Коли ми згадаємо ще, який повинен бути лад в судах та по всяких инших місцях, про що ми вже не раз писали, то ми порозуміємо, які це все важні річі і як треба стежити, щоб під наші часи, під час великих перемін у закопах Росії, не покривджено й наших українських селян, та робітників, та зроблено все гаразд.

скої медицини не стоїть так погано, як в декотрих повітах Поділля, наприклад, Кам'янецькому. В „Подолін“ (ч. 19) надруковано кілька правдивих, гірких, рядків про злиденне становище лікарні в одній з наших людних волостей. І ось дивно стає згадавши про цю підгородню волость,—волесть, яка мала чималий час за мирового посередника чоловіка з лікарською провстою: кому-ж бо, як не мировому—лікареві більш всего до лиця було попеклуватися про цю потребу селян?.. Що-ж маємо вже говорити про волости по глухих закутках краю. Гіркі слози!.. Справді. На 15—20 сіл—одн Фершалевський пункт. А от вам зразок такого пункту—Должечка „аптека“.. Страшно навіть вірити, що десятки тисяч людей позбавлені справжньої лікарської допомоги. Що день „користуються“ ліками аптеки мало не 20 чоловік... Що день фершалевська на села, для запомоги тяжко слабим, і біла його воза збирається натовп страждущого люду... З маленькими болячками селяне до фершала майже не вдаються, ратуються власними засобами. Фершалові, таким робом, доводиться мати діло зо всіма важкими хворобами—гарячкою, кір'ю, шкарлатиною, дифтеритом, пропасницею, чахоткою, ядухою. Таких слабих у кожного волосного ескулапа перебуває що рік не одна тисяча... Щоб відлічити, одного, наприклад, слабого горячкою або дифтеритом, потрібно стратити бідних 10 карбованців... Спитаємось тепер, яким чудом фершал даватиме хоч маленьку запомогу тисячам нещасних слабих... за 50—100 карб., які дають для волосних пунктів? Далі. Чи можливо одному робітничкові-фершалові більш-менш ретельно виконувати свої обов'язки, яких не мало, роздертися на кільканадцять шматків, бути одночасно—і лікарем, і оператором, і акушером, і аптекарем, і санітаром, і писарем, і роз'їздиним, на 15—20 сел?!. І все це за 292 р. 20 к. в рік!! Через те стається так, що наші люди на селі, зоставшись, без всякої лікарської запомоги, не бачуть жадної користі в фершалі, повертаються до знахарок—шенгух, вирачаючи на бабські примови чималі гроші. Зрозуміло, ті самі гроші можна було-б використувати на иншу справу, на волосну лікарню. Але про це не дбають „опікуни“ народа.

Так було досі... Алеж в останні часи селяне, вважаючи на скарги фершалів, самі звернули увагу на цю справу і на волосних сходах рішуче потребували полішення лікарської запомоги на селі. Подільське земство повинно пам'ятати про народ та про його тяжкі злидні і конче заходитися коло цього діла.

3 духовної печати.
 Між новими виданнями, що з'явилися на світ цього року, звертає на себе увагу місячник „Отклики Сельскихъ Пастырей“, що почав виходити у Києві. Він має на меті з'єднати наше селянське духовенство з парафіянами. Це, здається, мало не перший голос нашого духовенства, голос вільний, незалежний від уряду; голос, який почувся „від Назарету“, з якого по думці князя „миру сего“ не може бути нічого путнього.

Наше духовенство, як свідчать священник Петров у „Божій Правді“ 50-го номера, дуже довго єдналося і, навіть, братерськи обнімалося „з поліцією, не мало свого власного голосу“. Через те то і цікаво послухати, як відгукується на сучасні справи ліша частина нашого священства і до якого берега вона має керувати. У вступній статі редакція оповіщає, що вона стає під білий прапор миру, на якому буде наисано: церковно-загальне життя з його сучасними спра-

жними потребами. Журнал заявив себе органом безпартійним, але цілком народним, демократичним. „Ми поможемо тому, пише священник А—скій, хто щиро не бажає жадної користі, допевняється загальної волі цілому народові, хто має на меті нести в життя народне світ і правду і визволити від власти тих, хто нахабно топчуть під ноги закон і правду“.. І далі: „ми повинні перенятися бажаючими народу і стати його першими і певними приятелями і прихильниками“. У другій книжці „Отклики“, допевняються для церковної проповіді волі говорити з церковної кафедри, „що єсть у руках і ділах урядових Христового і праведного“. Там же ми знаходимо протест проти сучасного становища, через яке священник мусить виправдувати все що робить уряд, не вважаючи на те, чи корисна та праця народові, чи може шкодити, ганебна. У невеличкій замітці О. Брянський доводить, що священник повинен завше обстоювати усіх скривджених і обділених, а такими на часі він вважає селян-хліборобів, кляче священників до згоди з чесними, кращими людьми сього краю і застерігає їх проти клерикальних заходів.

Певне, тяжкі, сумні часи сучасного життя не дають молодому місячнику висловитися як слід до краю. Дуже кладається у вічі також і те, що в журналі, який виходить у Києві, на українській землі, не згадується нічого про національне питання. Останніми часами, навіть, „Кієв. Еп. Вѣд.“ надрукували статю д. Гриви Грушевського, в якій він кляче українське духовенство до проповіді рідною мовою. Бажаємо, щоб молодий наш журнал, „О. С. П.“ нехвибно став на міцну, прогресивну стежку і з'явився щирим сином України, а не її пасинком.
 Л. Тамаренко.

3 газет та журналів.
 „Рідний Край“ наводить звістку, що міністр народної освіти, заклопотаний проектом заведення в Росії вселюдин народної освіти, скликає до Петербургу раду з представників ріжних громадських інституцій, аби порадитися, як краще цей проект укласти, як добитися того, щоб всі вміли читати, писати і взагалі були хоч грамотні. Газета каже: „Тепер суспільство повинно дати відповідні поради, повинно допомогти виробити всі засоби, як найкраще завести справжню народну освіту, відповідну усьому життю, усім потребам народів, з яких складається наша держава. При таких заходах, на тих, що будуть закладані до міністерства, буде лежати велика одвічальність перед усім народом за те, які вони дадуть поради, які потреби й бажання народів вони будуть з'являти.“

Далі газета зупиняється над тим, які потреби й бажання повинні виставити представники нашого народу в цій комісії. „Тепер, коли до політичного громадського життя закликається увесь народ, коли він повинен брати на себе відповідальну роботу в політичному житті держави, освіта й розвій його народних сил становиться на першому місці—треба рішуче постановити питання, яку школу повинен мати український нарід?“

На це запитання повинна бути рішуча відповідь: кожна окрема людина, тим сильше кожний народ має загальне людське право розвивати свої природні національні сили, має право вчитися в своїй національній школі. Через те українському 80 мільйонному народові треба дати українську школу, книжку, часопис і освіту взагалі.

Поруч з цим треба вчити його і російській мові, яка має право значання для загального життя й справ усієї держави.

Під кінець статі газета наводить цікаві постанови з'їзду учителів та учительок в Полтавщині, що відбувся в кінці 1905 року. Постанови ці одностайно ухвалені з'їздом.

Дещо про медицину на Поділлі.
 Нігде, здається, окрім малолюдних, північних країн Сибіру, справа сіль-

1. Для українського народу на Україні народна школа повинна бути українською, щоб не викладали мову повинна бути українською. Шкільні програми знову виробити, при чому московська мова викладається окремо.

2. Зараз потрібно вжити всілякі засоби, щоб були виготовлені книжки для вчителів, які б і по мові й по змісту відповідали такій школі.

3. Для дітей підлітків обов'язково треба видавати відповідні часописи.

4. Зараз же потрібно завести за для вчителів і вчителюк, хоч би в літні лекції української мови, історії української літератури, історії України.

5. По тих вищих школах на Україні, які готують учителів для народу (інститути, семінарії, то що) теж повинні бути введені науки, ухвалені в 4-му пункті.

6. Зараз же треба завести по шкільних бібліотеках більше українських книжок кращих письменників.

7. Прохати щоб по університетах—київським, харківським та одеським читались такі ж самі науки, а також була відчеплена кафедра української етнографії та історії.

Оці б бажання, оці б постанови треба б мати на увазі тим, що будуть закликають до міністерства освіти, коли їм доведеться обговорювати потреби українського народу.

Ледві тільки чи можна чого сподіватися од міністерської комісії. Коли й вимагати нам чого, так не од комісії, а тільки од народного зібрання представників, де виборні нашого народу повинні ясно зазначити, чого треба українському народу, чого він доручив їм домагатися.

Міністерство Вітте почало енергійно готуватися до думи, до законодавчої роботи з народними представниками. Так міністр-президент прохав міністрів виробити кожному по своєму міністерстві програму реформ, потрібних на їхню думку, щоб завести порядок та спокій, та подішлати теперішнє становище держави. Поки що таку програму виготовив тільки міністр фінансів Шіпов. Він вказує цілий ряд способів, якими можна на його думку збільшити доходи казни.

Між цими мірами найголовнішу увагу звертає міністр на збільшення старих податків і на введення нових.

Росія переживає зараз тяжкі часи, каже він в своєму докладі. Страшні видатки на війське та війну, невротка, що охопив великий простір центральних губерній; смута та неспокій, забастовки,—все це збіднило народ, зменшило його доходи, а значить йому трудніше стало платити податки.

Та що ж довело країну до такого сумного становища? Хто винен в цьому?

„Народное Дѣло“ дає на це відповідь: уряд та урядова економічна політика.

Грошей не хватає, каже газета, вже давно. Сам же уряд зараз зібрав комісії, щоб обговорити цю справу. Так недавно була зібрана комісія, щоб розглянути теперішнє становище промислу хліборобського та щоб придумати, аби зарпатити нужди. Значить не останній тільки рік приніс недостачу грошей у народу.

Шлі роки з мучка брали все, що тільки можна було взяти,—і податками прямими й податками непрямыми (ковеннями), що накладалися на все вавбільше народові потрібне. Так на самі податки селянин витрачає п'яту, а як де так і четверту частину свого прибутку. З них половина, а то й дві третини припадають на косвенні податки. Ці податки збиралися копійками, але з копійок вистали карбованці, що йшли до казни. Народні гроші витрачалися чиновниками, як вони того хотіли. Повирали ці ж гроші такі ж самі чиновники, хіба з другими тільки значками на шапках. Так тратилися мільярди народних грошей. Тратили на збудування, непотрібних залізниць, що давали самий тільки убиток, і тепер дають страшні розходи, а малі доходи; вложили мільйони на збудування портів на Далекому Сході,

щоб оддати потім японцям; тратили на поліцію, чиновників, тратили на все це страшні гроші, а про освіту народно не турбувалися, зовсім не дбали, про побільшення його знання та підвищення культури і поліпшення добробуту не турбувалися.

Гроші бралися й витікали з казни, а людність замисць того нічого не доставала. Нарешті вибухла русько-японська війна, де теж чиновники дуже вивували. Ця війна пожегла силу грошей народних і людського життя, багато винищала „здорових робочих рук“.

Як же думає допомогти горю міністр фінансів. Адже ж податками годі сподіватися багацько взяти, коли народ і так зубожів. Міністр Шіпов каже, що треба економічне тратити народні гроші, тільки на саме найпотрібіше, на таке, без чого не можна обійтися; треба одкласти корисні й потрібні видатки, але які можна робити не зараз.

Та коли ми подивимося, пише газета, в роспис державних доходів, зложений цим же самим Шіповим, то щож ми там побачимо. Всі видатки на поліцію, на чиновників, на залізні дороги, видатки по продажу казенної горилки,—дуже значно побільшано, а видатки на народню освіту побільшані тільки на мільйон карбованців. З усієї суми доходів в 2,511 мільйонів карбованців, на міністерство народної освіти одпускається 44 мільйони, а з них тільки 13 мільйонів на народні школи. Цікаво, що на жаландерію у нас тратиться на мільйон карбованців більше, чим на вищі школи!

Оттак міністр фінансів розуміє економію. На поліцію гроші тратяться і дуже щедро, а на народню просвіту грошей немає, тут треба наганяти економію. Та не самою тільки економією сподівається міністр наповнити казенну скриню золотом, більше надій покладає він на податки. Тут його творчість досить широка. Він обіцяє й побільшати податок на масти, як приватні так земські й городські, на промисел, ввагає на доходи (податковий податок) і нарешті підвищити податок на спадщину. Як бачимо, тут багацько обіцянок обожжати народ новими тягарями, та нічого не говориться про те, куди ці гроші підуть, хто буде стежити за тим, щоб вони користо витрачалися. Але доки буде панувати теперішній бюрократичний лад, доти годі сподіватися, щоб була якась зміна в фінансовій політиці, в траті казенних грошей.

Тільки народні представники, вільно вибрані народом, можуть полахтати тяжке становище Росії й завести якийсь порядок в фінансах і строго контролювати за тим, щоб ні одна копійка не була витрачена зайво, а йшла на користь народу.

3 російського життя.

Вітте, Дурново та Анимов гадають: як повідомляє „Наша Жизнь“, що зовсім не треба поменшувати репресій, бо, як каже Дурново, „дума—думою, а встановити порядок треба“. Радуністів мало турбує, що дума, як видно, складається з членів конст.-демократичної партії: міністри певні, що „все останеться по старому“. Вітте од нак міркує вже, як пишуть „Бирж. Вѣд.“, чи не вийти як небудь в згоду з конституційно-демократичною партією, і тому звелів зробити дослід, які стосунки цієї партії до партій революційних.

З'їзд делегатів від конституційно-демократичної партії. 21 апріля в Петербурзі відбудеться з'їзд делегатів від

конституційно-демократичної партії. На тому з'їзді буде обмірковано, як поводитися в думі членам партії, які попадуть в посли до думи. (К. З.)

Із життя спілок. Збори московського бюро професіональних спілок, обміркувавши видані 4 марта правила про товариства і професіональні спілки, постановило, що ці правила не дають справжньої волі, сягаються приборкати професіональний рух і виявляють, що бюрократія хоче зробити ще одну спробу, щоб не дати ніяких прав робочому людові. (Р'чь)

Голод серед селян все побільшується. От як пише про нього „Саратовскій Дневник“. По деяких селах селяне під той час, як треба було іхати на вибори, поїхали достати хліба на прогудування,—бо їм було не до виборів: люде може мруть од голоду, тифу, цинги. Предсідатель повітової земської управи А. А. Ухтомський каже, як погано тепер ведеться на селі: немає хліба ні для себе, ні для худоби, по багатьох хазяйствах і худоби нема. Худоба дохне з браку паши, люде мруть з голоду... Помочи немає. Лишається одно—вмирати.

П.п. Вишнеградський та Вітте колись карали за те тільки, як хто казав: „в Росії голод“. П.п. Вишнеградському та Вітте потрібні були гроші, і вони затягали над рідною країною щелью, побільшували податки, приказуючи: „сами не будемо їсти, але будемо хліб (заграніцю) ввозити“.

„Сами“ то міністри їсти не переставали, а от народ і справді голодає і голодує, і вивоз російський селянин хліб за границю, і платив безосередні і посередні податки, і голодував, та вмирав... Голодний в Росії люде. Поміти потрібна негайна. Усяка копійка—дорога,— вона багатьох вирятує од смерті, од мук... Поможіть, хто має душу та серце, хто — справжній друг народу.

Скрут на землю. „Наша Жизнь“ оповідає про біду селян в селі Диводі, саратовської губ. В тому селі не так давно Громов купив маєток по 45 карб. за десятину. „Поробивши“ на ній і, завперно, повернувши в лихво цінну землю, він задумав продати землю селянам і запросив з них вже по 88 карб. за десятину. Селяне не одразу згодилися на таку ціну, а тим часом, поки тяглася пореговори, Громов все найбільшував та найбільшував ціну. А нарешті продав землю не селянам, а крестянському банкові, та взяв за неї аж по 125 карб. за десятину. От по такій „справедливій“ ціні купує крестянський банк землю для перепродажу її селянам. (Н. Ж.)

Прохня власників землі. В Петербурзі приїхало кілька власників землі з різних губерній і удалися в „главное управление землеустройства“ з проханнями, щоб іх землі, які признані на викуп для селян, були краще обмінені на рівноцінні частки біля сибірської залізничі. Ці власники землі заповідають, що більшіна російських поміщиків радніше згодиться на обмін землі і переселення на необроблену землю, а ніж спродувати свої маєтки за 5% ренту. (Н. Ж.)

Політичні в'язні. Що свідать про тюрмах у Москві, оголошили про таку свою постанову: „політичні в'язні, посажені у російські тюрми, змучені своїм нелепим становищем, удаються до громадянства, висловлюючи обу-

рнина проти безконтрольності адміністративних наказів, і вимагаючи, щоб іх негайно випущено з тюрми. Для цього ми арікаємо, починаючи з Благовіщення, од побаченнів з родиною і од прогуків, а з Великодня почнемо умисно голодувати“. (Р'чь)

Милостивий віце-губернатор. В Єлатму приїхала ціла комісія, складена з віце-губернатора Масальського та трьох козаків. Насамперед Масальський з одним козаком явився у гімназію, ходив з цим козаком по класах, питав учеників, одного сильно вдварив по руці за те, що той зважився обіперитися об стіл, обізвав всіх учеників 7 класа „негодяями“ за те, що ті не встали, як він увійшов в клас, а нарешті пообізав всіх гімназистів 5, 6, 7 і 8 класів засадити у тюрму. Оттак „милостиво“ побалакавши з учениками, губернатор ще навістив тюрму, де також „милостиво“ з 80 в'язнів ослобонив... одного. (Р'чь)

Сильні лінарів постраждало під час розривів Бюро лікарського Пироговського товариства підлічило, скільки лікарів, фельдшерів ветеринарів за короткий час постраждали од утиску адміністрації; вбито, ранено та побито 13 чоловіка, арештовано та засладо 155 чоловіка, уволено із служби 24, арештовано та уволено 36 чоловіка. Всього ж за кілька днів постраждало, як жертви визвольничого руху, 228 осіб з медичного персоналу. (Н. Ж.)

Заходи губернаторів проти народних виборних. Р'чь одержала од свого кореспондента таку телеграму: „Ярославський губернатор потелеграфував пошехонській виборчій комісії, що вона повинна замінити обраного жителями виборного Даршкевича, члена конституційно-демократичної партії, поставивши на його місце другого кандидата, за якого подано менше, ніж за цього голосів. Се тому, що Д. Даршкевича мають обвинуватити по 129 статі карного закону“. З приводу цієї телеграми Р'чь пише: „Ярославський губернатор заводить цілком нові заходи в виборчу боротьбу. Він, виходить, не тільки знає про те, кого з виборних, вже покликано до суду, але знає й те, кого ще буде покликано наперед; знає навіть і те, по якій статі закону іх обвинувачуватимуть в суді. Ярославський губернатор так вірить в свій пророчий дар, так вірить, що судова власть, яка повинна бути цілком незалежною од адміністрації, буде покірною йому, що зважеться забігати наперед і позбавляє Д. Даршкевича права, яке тому надади тисячі виборців. Може такий захід ярославського губернатора вважатимуть далі, як накрештий спосіб боротьби з партією народної свободи (конст.-демократичною)... Все може статися при тій державній „прозорливості“, яку виявляє під останні часи ваша бюрократія.“

3 українського життя.

Лихо од горілки. В селі Павлівці (чернігівського повіту) громада списала приговор про те, що вони не хочуть, щоб у селі була шкальня (монополія), бо з неї велике лихо виходе:

підперезається нічим, хоч би мотузку, або що, виплести.

— Хм... там єсь...—жінка йому:—Та... те й упосі-б, а тут... он... та очима на Миколку й показує.

— Ну й чоботи... чисто потрохали... ноги так мерзнуть.

— Що?—батько.

— Мм... дірки скрізь.

Батько з рук у його, подививсь та по піці його, по піці халаявма.

— Гляди, каже, гляди!

Показував як умів де більш дірки й нічого. Ось другого, чи там третього дня приходить Миколка, сумний-сумний і їсти не питає. Сів на лаві, кліпа очима. Батька в хаті не було. Мати пряла на полу. Сидів, сидів, далі встає і, як не живий, дива-дыва до полу... став і стоїть похнюпнись.

— Чого ти?—мати йому.

— Та... та,—губи задріжали, лице скривилось і він засячав тільки.

— Отакій! Чого ти?

Помовчав, далі так тихенько:

— Мамо!...

— Ну.

— У... у мене.

— Що у тебе?

— У мене—повернув п'яту, показує... Глянула мати—підбора нема.

Зітнула й нічого.

— Що-ж... оце... як... як батько побачить?—плаче, так плаче Миколка.

Увійшов Прокіп, Миколка й дух притаїв. Сів і то побілі, то почервонів; дивиться в землю та чобіт той одно хова за другий, та весь так і тремтить. Прокіп байдуже до його поліз під лаву собі.

— Де воно,—каже,—в чотрогового батька конопілі ти? Холод такий, а тут

люде роспиваються так, що вже й про хазяйство не дбають і нічого не заробляють, так що навіть податків не платять, а за іх повинна платити громада. Навіть молоді парубки пороспилися і крадуть та грабують, щоб здобути грошей на горляку. Через те вся громада й описала приговор, щоб в селі не продавано горілки; приговор послано губернаторові. (Десна)

Євреї виселяються. Євреїв дуже багато вїздить в Полтавщини за кордон. Щодня кілька десятків іх беруть закордонні паспортни. (Н. Ж.)

Про землю. Аграрна комісія при подтавському хліборобському товаристві в останньому своєму засіданні говорила про наймачня землі (про аренду). Комісія признала, що не тільки трудно, але й неможливо впорядкувати цю справу, видавши про неї закони на всю державу. Комісія думає, що добре її впорядкувати могли б тільки місцеві виборні інституції (учреждения), які мали б право сами порядкувати місцевими справами (містное самоуправление). Потім говорилось про правове становище селян і признано, що селяне мусять мати рівні з усіма права. Про нові комітети за-для впорядкування земельної справи комісія признала, що з іх користі не буде, а треба завести виборні комітети при місцевих виборних інституціях і щоб ті місцеві комітети могли цілком самостійно працювати, впорядковуючи земельну справу. (П. Д.)

Хазяїнський страйк. В Житоїрі мало не два місяці страйкували хазяїни друкарнів. Вони хотіли, зоставивши робітників без заробітку, примусити іх не страйкувати і зректиса своїх вимаганнів. Та хазяїнам не пошастило: робітники не схирилися і хазяїнам довелося задовольняти іх найголовніші виманнаня. Ще хазяїни згодилися прохати, щоб випущено робітників, арештованих під час робітничого страйку. 21-го марта в друкарнях почали робити.

На далі вибрано буде комісію з виборних од хазяїнів і од робітників. Комісія буде розглядати всякі непорозуміння між хазяїнами та робітниками і залагоджуватиме іх. (Молва).

21-го марта вийшов 4—5 й номер одеської газети „Вісти“, присвячений Шевченкові і з Шевченковим портретом.

В Кобеляках почала виходити газета „Земля“. Редактори: Г. Струць і Н. Дрозин. Виходитиме газета од 2 до 4 разів на місяць.

За кордоном.

Австро-Угорщина.

На Угорщині все більшає незадоволення на те, що досі уряд не дає наказу про вибори до народньої ради. Отже дехто з членів національної угорської спілки роблять заходи, щоб скоріше були назначені вибори. Між иншим голова одного з угорських національних гуртів Банфі звернувся до міністра-президента з листом, щоб якомога швидше призначено вибори, та щоб вони відбулись не пізніш того часу, в який по конституційній угорським законом повинні неодмінно відбутись. Коли так не буде,—пише в тому листі Банфі,—то таким чином

— Старцюго—батько йому—панувать!.. Ось приїде, за стіла залізе... книжки розскладе, церо... старцюго, щоб і нога не була!

— Аж перекидається та плаче Миколка:—Он... он, каже, усі... учаться і Василь, і Павло... гарно як...—

— Іч, старцюго, рівняється до яких...—

— А хіба... хіба душа в мене... хужа?

— Сміттюго, у іх плуги свої. В найми з душею з своєю!

— Вожевільний,—жінка йому,—на що ти був зразу в школу оддавав його, на що ти?..—

— А, ти розумна!

— Ти ж сам одвів його, ти ж сам записав, а тепер... Як тобі не соромно, як тобі не гріх потріпувать дитину отак?

Прокіп ніби засоромившись:

— Та ти, ти, каже, домелешся!

— Що домелешся?... Убивать, будеш? убивай, домучуй уже, дорізувай нас!—Хусточку до очей та й сама в плач:

— От Воже мій,—каже,—і де та смерть, що вона і не забере нас од тебе... Поки вже ми отак і трустяться будем тебе. Хлипають обоє. Прокіп нічого встает. Плете—сидить. Згодом трохи встает і якось досадно, досадно:

— Школа... школа здрество, школа грабж...—кинув мотузку, надів шапку. Школа останню сорочку стягне з тебе,—в груди себе... Та мов аж з плачем:—Оста-а-ню со-орочку!

Грюкнув дверима, пішов, голову похнюпнись. А Миколка:

— Як... як гарно... вчитися, а вони... в найми... Та з підполу до дверей.

Школяр.

Миколка, Прокопів хлопчик, такий школярчик гарненький був: сумиренький, соромливенький, млявенький, як дівчинка. Та ще-ж такий чорнобривенький, білолиценький, носок невеличкий, щічки круглесенькі, ще й чубок кучерям. Воно й учились вірвоку йому. Страх яєдо книжки було: чита, одно чита, а особливо як на урок загадають щось таке,—чи про луку, чи про ліс... Ну й любиво це!

Раз гулять повели іх у ліс. Воно вбігло в гущавину, та:

— А як ось тут гарно!... гіллячко... сонечко в дірочки... мережечки... ну й гарно!

Далі вхопило квіточку, осміхнулось притулило до щічки, поглядило...

А там, що раде знати було все!... Усе було роспитує вчитель, усе роспитує і про се, і про те, як і дощ, як і сніг. Вчитель було не навтішається ним, усе було по щічках його, по щічках, а воно вже таке раде ото, так осміхається, та ту голову так простягає до його... Таке. А то раз учитель підійшов і питає:

— А що, Миколко, вивчив урок?

Воно встало, осміхається... тут осміхається, а там сльози.

— Паавак чи що?—питав учитель.

Воно так болісно;

— Ні. Далі руку до очей, та й скривилось.

— Чого, що таке?—вчитель йому.

— Б... били.

— Хто?

— Батько.

— За віщо?

— За, за... та й не доказало за плачем.

Діло ж ось як було. Встав Миколка вранці, почитав трохи, сидіти пора, він і каже:

— Мамо, що їсти?

— Що-ж?—мати йому—он хліб, ось борщ...

Насипала борщу йому. Взяв ложку Миколка, сів до борщу до того... А борщ же той... аж воля, аж нудить кислотинням; ні олійки, ні квасолки в йому, та ще й учорашній, холодний, та перебобтанний. Сидів, сидів Миколка над ним, не поже не їв. Устав та з тим і вдягаться давав. Удїгся, дійшов до дверей,—за печінки тягне. Він знов:

— Ну що їсти, мамо?

— Та я-ж не знаю,—мати йому.

Миколка по горшках: і в той заглянув, і в сей... Увійходить батько з надвору, такий сумний.

— От лихо,—каже,—хліба на денці тільки.

Миколка своє:

— Та мамо, що їсти?

— Батька питай.

Миколка:

— Он у людей і рба й олія.

Батько так бликнув на його. Він байдуже:

— І оладки,—каже, і в школу беруть.

Батько: Що? Та як ухопить деркач.

— Так тобі ще,—каже—роби, олії! Шкури з мене, шкури!—та деркачем його, деркачем. Меншенькі четверо, що те-ж їсти дивились, на піч усі, як горобчики.

— А, сибі такі—кричить батько—їсти!

А то ще й зодів... Раз увечері розувався Миколка, та й моня чоботи й моня в руках, а далі так боляко:

— Ну й чоботи... чисто потрохали... ноги так мерзнуть.

— Що?—батько.

— Мм... дірки скрізь.

Батько з рук у його, подививсь та по піці його, по піці халаявма.

— Гляди, каже, гляди!

Показував як умів де більш дірки й нічого. Ось другого, чи там третього дня приходить Миколка, сумний-сумний і їсти не питає. Сів на лаві, кліпа очима. Батька в хаті не було. Мати пряла на полу. Сидів, сидів, далі встає і, як не живий, дива-дыва до полу... став і стоїть похнюпнись.

— Чого ти?—мати йому.

— Та... та,—губи задріжали, лице скривилось і він засячав тільки.

— Отакій! Чого ти?

Помовчав, далі так тихенько:

— Мамо!...

— Ну.

— У... у мене.

— Що у тебе?

— У мене—повернув п'яту, показує... Глянула мати—підбора нема.

Зітнула й нічого.

— Що-ж... оце... як...

австрійський імператор, який є одночасно угорським королем, зламав призначення, яку він дав народіві, що конституційні права і вольності забезпечуються на віки. На цей лист міністр-президент одказав, що він всю відповідальність бере на себе і що ніхто не має права до його наказів втручатися і давати йому поради, окрім імператора, який сам призначить день виборів. Такі вчинки угорського уряду розуміються не вдоволення угорців і вони даді будуть свого допоминатися.

Тим часом в австрійській половині держави народна рада вже вибрала комісію, яка має розглядати проект нового виборчого статуту. Комісія в більшості складається з ворогів всеобщого виборчого права. Зовсім несподівано після вибору комісії міністр-президент борон Гауч оповістив, що засідання народної ради зупиняються на два тижні.

У Києві.

Санитарний догляд на Дніпру. Київський округ дорог з 1 люня по 1 люня заведе санитарний догляд на Дніпрі і по других ріках округу. Буде заведено 5 санитарних участків і в кожному буде лікар, а іменно: 1) з Орши до Досва, 2) з Гомеля до Києва, 3) з Києва до Катеринослава, 4) в низовому Дніпру і південній часті Бугу, 5) на Дністрі.

Про арештованих. Міністр внутрішніх справ доручив телеграмою Київському губернаторові скоріше розібрати справи про арештованих, які адміністрацією висилаються до далеких країв і губерній. З наказу губернатора поліція повинна доставити негайно відомості про кожного з арештованих, записавши в протоколі пояснення винуватих і їх семейне становище і про те оскільки вони заможні.

Нове товариство. Київський губернатор ствердив статут і дозволив Людіаву Кюлю і Ядвізі Добровольській заснувати в Києві: „Польське товариство літніх колоній“.

Електротехнічний з'їзд одієно. В апрілі мав бути у г. Києві електротехнічний всеросійський з'їзд, маючи на увазі тяжкі умовия сучасного громадянського життя в Росії, комітет всеросійських електротехнічних з'їздів постановив з'їзд одложити до того року.

Збори реакційних партій. 26 марта, у неділю відбулися збори партій: торговпромислові і правового порядку. На зборах буде обговорюватись, як скасирвати городські вибори до державної думи.

Збори комітету „Народної Свободи“. 22 марта відбулися збори членів крайового і городського комітету к.-д. партії. Комітет обговорював про негарні відносини деяких членів городських виборчих комісій: либедського, дук'янівського і подільського учасків до свободи виборів і таємного голосування.

На думку комітета, такі вчинки ламають право виборців і за се варто б потягнути винуватих до законної одвічальності. Вважаючи на се, комітет постановив не покликати винуватих до суду, а оголосити в газетах про те, що свободу виборів ламали, через перешкоди при виборах.

Питання про організацію виборів у Київському повіті комітет одложив до других аборів.

Дозвіл торгувати. Київський губернатор дозволив 26 марта, у вербу неділю, торгувати у крамницях цілий день, через те що ся неділя остання перед Великоднем.

Арештовано злочинця. У 10 год. вечора 23 марта шпиг Галковский на Крещатику, біля Європейського отелю, хотів арештувати злочинця, якого обвинувачують за узброєний напад на квартиру Ісераіса. Але коли шпиг хотів взяти злочинця за руку, то той вихватив револьвера і кілька раз вистрелив, поранивши шпига у живіт, і пустився навтікача до Олександрівської вулиці. За ним погнались городові і задержали злочинця на сходах до нижчого пам'ятника Володимирова. Галковский карета „скорой помоци“ перевезла до Олександрівської лікарні, а злочинця одправлено до поліцейського участку.

Одпуск. Київський городський голова В. Н. Пропенко вїде в одпуск з г. Києва, а замість його буде член городської управи П. М. Плавов.

Вибори до городської думи. Для вибору нових гласних на чотирі роки до Київської городської думи назначено в апрілі збори виборців: Лук'янівського участку—24 апріля, Либедського—21, Старолибедського—26, Подільського—28 апр., Плоського—1 мая, Дворцового—2 мая і Бульварного—3 мая.

Шевченківський вечер.

23 березня в залі Купецького зібрання відбувся концерт, присвячений пам'яті Т. Шевченка. Д. Степенко прочитав по українськи реферат на тему: „Ідеалізм в поезії Шевченка“. Референт зазначив, які були національно-політичні та соціальні ідеали поета, завважаючи при цьому, що у Шевченка непохитна віра в конечну перемогу добра та правди на кожному підтримувала його серед тяжких пригод життя і не давала песімізмові опанувати душею поета, хоча поет і бачив, і глибоко відчував всю силу незмірно великого народнього горя на Україні. Шевченко вірив, що колись таки „святая на землю правда прийде“ і тоді

... спочинуть невольничі
Утомлені руки,
І коліна одпочнуть,
Кайданами куті.

Після реферату почався концертний відділ. Програма була упоряджена досить випадково, переважно з номерів співу та декламації. Співали взагалі краще, ніж читали. Гарно співали д.-ка Янса, д.-ка Мусатова-Кульженко та д. Варягін („У тієї Катерини“). Велике артистичне вдоволення мала публіка з співу славного артиста п. Мишуги, який дуже гарно, з глибоким почуттям і розумінням, виконав „Мені однаково“, Лисенкову композицію на слова Шевченка, та ще скілько номерів на bis. Щиро вітала публіка також відому артистку п. Зогову. Вона співала: „Ой одна я одна“ (муз. Лисенка) і ще кілька номерів на bis. Її природний артистичний талант та дуже розумна естетична обробка кожної п'єси надавали їй виконанням надзвичайну чарів-

ність. Великий хор, під проводом д. Лисенка, добре проспівав кілька серйозних річей, між иншим: „Жалобний марш“, „Іван Гус“ муз. Лисенка та други. Не можна не згадати, що гарно грали п. Вонсовська українську ралсодію (про фортепіано і скрипку, муз. Лисенка).

Менш задовольнилась публіка декламацією. Крім д.-ки Старицької, яка з великою експресією прочитала уривок з „Неофітів“ Шевченка, решта декламаторів була або аматори, або мало досвідчені ще ученики драми. Мусимо пожалувати, що в порядочки концерта в пам'ять Т. Шевченка не поділяли про те, щоб, крім п. Старицької, запросити ще артистів-декламаторів, а це у Києві, де масмо чимало артистичних сил, здається можна було б зробити.

З декоративного боку, вечер майже зовсім не мав українського характеру. На стіні висів портрет Шевченка, завішаний рушниками, а два чи три національних жіночих убрання зовсім звикали серед маси звичайних європейських костюмів. Численна публіка дуже широ приймала всіх учасників концерта, раз-у-раз вимагаючи „bis“. Через це концерт мусів затягнутись аж до 1 г. ночі. Проти зібрань з концерта, як ми чули, має бути повернено на пам'ятник Шевченкові в Києві.

В. Гамма.

Вибора.

Нижні у Чернігівщині. (Од нашого коресп.). 15 марта у Нижні відбулися вибори від городян трьох виборчих у Чернігів. Із 6.000 городян, що мали право голосувати, на вибори прибуло тільки 2.700 душ. На превелике здивування вибрано не привідичи зорної сотні—городського голову Лієєва, адвоката Долгорукова і купця Дмитренка-Кулемана, а ось кого: священника Стопановського—756 голосів, адвоката Киселевича—653 і козака Голяку—637. З невибраних, але таких що мали велике число голосів, треба згадати: козака Задерія—631 голос, Лієєва—626, рабина Аронсона—603, козака Копового—584, козака Шпака—528, адвоката Долгорукова—426, Дмитренка—283 голоса.

З трьох вибраних виборців Киселевич і Голяка належать до левих поступового напрямку, а священник Стопановський—і нашим і вашим, вміє держати ніс по вітру і служить разом Богу і мамоні. Щоб не сказали оборонці Стопановського, що я на його нападаюся, нагадаю ім, що він підписав разом з 134 иншими віжними відомий адрес Піхнові за оборону „русского дїла“. У всяким разі від свящ. Стопановського не можна сподіватися на загальних виборах у Чернігіві такої шкоди, як від Лієєва та Долгорукова.

Як же воно сталося, що патріотично-„истинно-русские люди“ не мали на виборах успіху? Аде ж ними багачко грошей витрачено на прищеплювання нижнім хуліганським „ідей“ випіскою і продажем за півдарма сотень примірників „Кієвлянина“ та „Дня“, аде ж тільки ім вільно було збиратись та проводити страшенну агітацію серед темного та малосвідомого міщанства й козачства та навіть інтелігентної маси купців, крамарів та дріб-

них служачих по всяких інституціях. Люде ж ліберальні та радикальні не тільки не могли проводити своїх думок серед народу, але ім самим не вільно було збиратись та обговорювати, кого б то ім обрати своїм заступником. Перед самим днем виборів чорна сотня ужшла вже зовсім безсоромного та ганебного способу придбати собі як найбільше голосів, а саме: розсилали управи, розносячи записки пробути на вибори, віддавали темним неписьменним людем виборчі картки, на яких було записано Лієєва, Долгорукова та Дмитренка або Стопановського.

Та цього ще мало. Удень виборів наймити—писарчуки від чорної сотні сиділи в бокових хатах помешкання, де відбувалися вибори, на видному місці і писали неграмотним на виборчих картках з небажаними кандидатами, коли якийсь дядько-простак підходив до них і питав, чи так же він написав, як треба. Писарчуки казали здивованому чоловікові: „Иди та візьми ще одну картку, то я тобі напишу як треба“.

І от не дивлячись на такі безсоромні надужиття, чорносотенці все ж таки вхопили шляом перемоги. Сталося це тому, що всі 500 євреїв, які явились на вибори, голосували як один разом із поступовими людем з християн—не одно, а друге,—що сами міщане та козаки хотіли вибрати виборцями у Чернігів з меж своїх людей, це розбило голоси і віддало перевагу в руки лібералів.

Незабаром, 26 марта, відбудуться вибори трьох виборчих від з'їзду земельних власників нижнього повіту. На цих виборах матимуть значну перевагу великі пани, а не заможні селяне, бо на з'їздах дрібних земельних власників вибрано дуже мало уважених на той з'їзд через те, що на попередні з'їзди приїхало дуже мало тих дрібноземельних власників.

Великі пани назначають своїми кандидатами ось яких трьох: повітового предводителя дворянства Ю. М. Глібова, председателя земської управи М. В. Висоцького та земського гласного О. К. Троцину. Всі вони люде ліберальних поглядів; з поміж них найулюбленіші—всіма—Ю. М. Глібов. Як що й уваженим від волостей виберуть з меж себе у Чернігів теж путніх людей, як от Я. О. Гужовського та Шийку, то можна буде сказати, що від нижнього повіту пойдуть у Чернігів на вибори послів до державної думи порядні люде. Перед виборами нижнього соціал-демократична українська організація роскидала по городу прокламації, щоб люде не йшли на вибори, боїкотуючи державну думу, але успіху ці прокламації ні мали.

Землячок.

(Од нашого кореспонд.). 6 березня відбулись у нас вибори уповажених від дрібних земельних власників та священників. Зібралось більше як тисяча людей, переважно селян,—батюшок було не дуже багато. Як стали вибирати, то поміж людей чути було такі розмови: „треба вибирати незможних селян, а батюшок і панів не треба“. І справді, вибрали четверту част батюшок, а останню част селян.

Вибори робились горіхами, се-то

клали кандидатами замість кульок горіхи. З за тих горіхів, соромно казати, в кінці люде чуть було не посяблись.

16 березня відбулись вибори від городян; треба було вибрати 4 чоловіка. Вибрали 4 євреїв; з християн—нікого.

Як перші, так і други вибори не дуже то корисні за дл нас, українців-подольан. Одно, що не було ніяких передвиборчих зібрань, на яких би можна було висловити, „хто ми і чий матері діти“; а друге—не було, та й не можна було навіть, дістати якихсь програм, чи яких відозвів друкованих по нашому, з яких би люде могли дознатись, хто вони. Правда, відбулись у нас раз чи два збори „союза русского народа“, що під проводом дд. Воеводського, Мироновича, Зеленського—„тоже малоросів“—розсилали по всіх селах нашої землі чорною отрутою відозви, та про ці збори казати нічого,—хїба тільки побажати, щоб цей „союз“ хутчіш зник та не зводив з пуття люде.

Серед уповажених нема, за висемком В. П. Гр—ча, а ні жадного свідомого українця. Можна сказати, що як вибори і по инших повітах ідуть так як у балтському, то не багато користи буде з них для українського діла на Поділлі.

Подольанин.

Телеграми.

С.-П. Т. А.
24 марта.

ПЕТЕРБУРГ, 24 марта. В „Русском Инвалиде“ пишуть, що звїстка, буїм то некурти кавалергарди відмовились присягати, хвальшива.

Судова палата, розібравши кілька політичних справ, присудила міщанина Хлевнера і студента Венгерова на 8 місяців у кріпость з тим, що ім порухається той час, що вони сиділи поки велось слідство.

Поліція вночі запечатала друкарню газети „Молва“. Газета не вийшла.

В збірнику законів і наказів надруковано затверджену Царем постанову державної ради про зміну правил про позички в дворянському і крестьянському банку. Дворянський і крестьянський банк даватимуть позичку не грїшми, а процентовими папірами, так само, і за землю, що купує для себе крестьянський банк платитиме він процентовими папірами. З дворянського банку позичка видаватиметься 4-х або 5-ти процентовими (як хочеть той що бере позичку) закладними листами по нарицательній ціні. Позички з крестьянського банку видаватимуться 5% державними свідочтвами по нарицательній ціні. Тим, що продають банкові землю, можно, коли вони схочуть, намість 5% свідочтва банку іменні свідочтва, по яких видаватиметься що року 6% з сього доходу не береться податку, що береться з доходу з грошевого капіталу.

ПЕТЕРБУРГ, 24 марта. (Офіційно). В 27 числі газети „Рѣчь“ було надруковано звїстку, що в Лодві підкопувались під відділ державного банку, але їх вчасно помітили. Звїстка ся хвальшива.

АСХАБАД, 23 марта. Російський консул в Сейстані телеграфує, що з

— Куди ти?—мати до його.
— У школу... хай... як знають...
— Обідать же... чоботи ж...
— Хай!..

Надійшов вечер. Засвітили. Біжить Миколка. Батько за столом саме сидів, засмучений такий; мати щось моняла на полу. З очей у неї капали слези.

Миколка:
— Ось, ось,—показує чоботи.
— Де то ти?—здивувалась мати.
— Хе хе... учитель дали.
— Як учитель?

— Хе хе... сїжу, а вони: „чого ти сумний такий?“—„Чоботи порвались“, плачу. „Цить, кажуть, у мене зайві є“. Висосять. „На“, кажуть.

Мати взяла, так обдивляється.
— Спасибі, каже, дай Бог здоров'я йому. Миколка:

— Хе... а покажіть і батькові!
А дивись їди, Прокове,—каже мати. Прокіп байдуже, давай осміхаться сам собі.

— Дивись їди, глушмане.
Прокіп наче й не знає нічого:
— Що там таке?
— Сюди їди!

— Чого?—почухавсь, підійшов.—А ну що тут?—Узяв.—Та це вчитель?—питає.

— Глуха тетеря... не чув мов.
— Хе-хе... живем, значить.
— Ні,—жінка йому—мерщій наймати побіг...—

— Балакай;—Прокіп до неї,—наймати!.. Мені, думаює, і не жаль ото? Я побіг позичати на чоботи йому,—а воно...—

— Що таке?—питає Миколка.
— Шо... бігав, бігав не позичає ніхто, а тут ще й мішок під плечем,

що б і хліба де... Мені я кажуть: істи нічого, а він ще позичає на сина... Треба ще в школу у злидних у таких. А Петро Чхуряк: „до водів його, мені до водів треба“. Думав я, думав... що-ж, думаю буду бігати отак та усяке буде цупати отак мені... Дай думаю... та бух тебе до Чхуряка за 15 карбованців на рік.

А Миколка:
— Хе-хе... а я: „чоботи порвались“, а вони: „на тобі“.

— Ото-ж... А я: „Петре, позич, будь ласка“, а він: „найми“, каже.

— Боже мій—мати до Миколки—отакій хлопцеві та найми... ні за що, ні за що!—Узяла та до себе його так пригортає:—Мій синочок! каже гляди-ж тепер слухай учителя, бач він який!.. учиє ото!

Прокіп:
— А вчїсь... звісно вчїсь!.. А ну сюди книги!.. багато вивчв уже?
— Оцю вивчв і цю, а цю... ось поки,—показує пальцем йому Миколка.

— Ото по бублик по той? ач бублик який!.. Що воно за бублик такий?
— Хм-хм... то „О“.

— „О“! ач який!.. А то далі?... Що то за кочерга така?
— То „Г“.

— Ач який!.. А картинка є тут?
— А с... ось,—знайшов йому.

— Ач який!.. А то-ж що за калиці такі?
— То хмара. А знаєє, тату, хмара з чого?
— Во-во-зна... як можна сили Божі знати!

— А я знаю!.. з води... парову їде вгору.

— Ач який... хм-хм... і он про що зна!

— Я ще й про обліскавку й про грїм знаю. Це лостричество... з землі набирається в спеку, та й креше там і трюка.

Прокіп так дивиться на його. А мати:
— Який!.. а це—ж це тільки другу віму в школі він.

Прокіп:
— Миколко, Миколко!.. Що який то ти... що я-б тебе... не знаю... я-б тебе паном зробив!.. я б тебе... в семінарії в саму!.. я б тебе... Ех!—Помовчав—ну хоч би хоч до маленького до чого довести тебе... хоч би хоч ти не страждав, як я оце... Хоч би хоч... у хторокласну тебе. А Миколка:

— Так... тату... у хторокласну, у хторокласну!
— Боже мій, хїба жя ворог дитині своїй!.. спроможуєсь, Боже мій!.. Миколка агорнув книжку, знов розгорнув, устав, постояв, пройшовсь до столу, до порога...—

— Тату... я, я до вчителя піду.
— Чого?
— Хи-хи... хочеться.

Надів подаровані чоботи, за шапку й гайда.

Увійшов у прихожу в школу, кашлянув раз, удруге. Виходить учитель:
— А що, Моклоко?
— Миколка:—хе-хе.

— Що таке?
— Батько... в школу... у хторокласну... мене.

— Гаразд. Іди ж сюди!—За руку його, та до себе в світлицю.

Увійшов Миколка і дивиться, так дивиться скрізь.

— А що ти?—вчитель до його.
Ну й... ну й гарно в вас!
В учителя й справді гарно було.

Стіл застелений був скатертинкою цилькованою. На столі лампа горіла в голубій буді; блищав самовар. По долу стежечки рябіли. Червонолітжко під стіною. На вікнах квітки... на стінах картини.

— Ну й живете ви в гарному в якому!—дивується Миколка.

— В гарному!—осміхаться вчитель.—Ото вчїсь, то й ти будеш у такому...—

— І я... А як же... як воно, як жить у такому?
— Учиєсь, побачиш... Сїдай лиш, чаю вип'єш.

Учитель налив йому, сахарю вкинув дві грудочки.

Сїдай! Миколка сів скраєчку на стільчику, дивиться на стінах та так осміхаться.

— Хм-хм... так це... це мені пить?
— Тобі ж, тобї... бери ложечку, мішай!

— Хм-хм... як же воно?
— Бери он і булку.

Верев, осміхаться, присорбує... Учитель тим часом узяв скрипку, грати давай, і як загра-загра... Миколка:

— Ну й, ну й...—та й устав.
— Що?—вчитель до його.

— Н... не знаю... гарно... Я-б десь і ніч грав...
— Учиєсь,—граїтмеш.
— Граїтму!.. й я граїтму? Ну й!..—глянув навкруги,—ну й життя гарне!..

На другу осень учитель перейшов удруге село. Одного дня роспустивши шклярів, він вернувся у свою хату, сїв одпочити. Наступав холодний та сумний осінній вечер. На дворі непогода, дощ, а в хаті учителя тепло й привітно. Книжки рядками стоять на полицях, на столі ясно горить лампа. Стомлений вчитель довго ходив по хаті, часами зупинявся коло вікна, прислухався, як гудить завиває вітер, як дощ порохить по вікнах; далі сів за книжку, чита. Трохи згодом чує щось грохнуло у прихожій, забалакала. Охдилає двері, аж кола порога старець сивий стоїть, руку простягає. Коло грубки хлопчик—поводирь третєся, теплого місця шукає, обіравний такий, та труситься так. Придивляється вчитель до хлопчика. По знаку щось чубок кучерями, щічки кругленькі... Миколка, це ти?

— Я...—та скрививсь, скривився.
— Як це ти, що це?..
— Та... та... істи нічого, топить нічим, улягтися!..

— Віденький!..
— А батько... простуднявся, ще роставало, а в їх чоботи драпі... ноги крутять...
— Так ти це...
— Були до хазяїна... наняли... так я... не здужаю... аж захворів був... Так мене в поводиторі це...—

Двері в світлицю охдилені були. Стіл видно було, розгорнуту книжку, скрипку, картини... Глянув Миколка... заплакав... А. Тесленко.

16 по 22 марта від чуми вмерло: в Нуредбаді 12 душ, в Хусейнабаді 3 души. В Доді щодня вмирає—по 4 5 душ, в Сенгарі по 7—8, в Акберабасі по 3—4 души. Почали хворіти люди в Буланкербагені і коло Адими. Більш як 200 душ, рятуючись від чуми, тікає з Сестану в Хоросан.

КОКАНД, 22 марта. Суд розібрав діло 32-х арештованих тубольців, що намагалися розбратити салдатів і втекти. Одного з них оправдано, а 31 приєднано в арештанські роти.

ХАРВИН, 22 марта. Приїзжі монголи переказують що далай-лама має переїхати на завше з Угри в Лхасу.

ПЕТЕРБУРГ, 23 марта. Особлива „продовольствена“ рада під проводом Ватаці призначила видати губерньським присутствіям 1.128.075 карбованців, з них на закупку зерна на харч і на насіння вороніжському губерньському присутствію—393.739 карб., сибірському—250.000 карб. і новгородському—400.000 карб. Усього з раніш назначеними на запомогу голодним видано 71.300.624 карб. 45 коп.

ТИФЛІС, 23 марта. Намістник наказав, щоб одбираючи зброю, не одбирали зброї мисливської, пістолів, кремневих рушниць і холодної зброї (ножів, кинджалів, то-що).

ПЕТЕРБУРГ, 23 марта. В „Собрании Узаконений“ оголошено затверджену царем постанову державної ради про запомогу гримми приватним людям і підприємствам, яким сталася шкода через розрухи, що були по різних місцевостях, і про способи вменшити строк розбору найважливіших уголовних діл.

Оренбургського губернатора, наказаного отамана оренбургського козацького війська, генерал-лейтенанта Барабаша назначено сенатором і увольнено з теперішньої його служби.

Свєреям дозволено приїздити лічаться на кавказські мінеральні води.

ЧИТА, 23 марта. З 46 салдатів залізного батальйону 28 душ суд оправдав, одного присудив на довічну каторгу, а решті присудив ріжні карі.

По ділу військової спілки арештовано капітана Александровича, штабс-капітана Нермержецького і підсауда Никольцева.

Генералові Холщевникову арешт при поліції змінено на домашній арешт.

П'ЯТИГОРСЬК, 23 марта. Діректор мінеральних вод зазначає, що на всіх чотирьох відділах мінеральних вод усе спокійно і ніякого збурення не помітно. Адміністрація дає про те, щоб і далі все було спокійно. Година літня.

ВОРОНІЖ, 23 марта. На південно-східних залізницях заведено озброєні поїзди, які охороняє військо,—дві роти піхоти, два взводи козаків і взвод артилерії.

ПЕТЕРБУРГ, 24 марта. Генерала інспектора піхоти Грієнберга увольняють з должности через хворобу.

Загрянничі телеграми.

БУДАПЕШТ, 23 марта. Комітет коаліції принципіально рішив вести переговори з урядом. Дякуючи проекту закону про некрутячу і загальне і тайне голосування, є більша надія на згоду. Кошт і Андраші поїхали у Відень, щоб побачитись з імператором.

БЕРЛІН, 23 марта. В своїй промові в рейхстазі Бюлов сказав: „Ми не хотіли воювати в Мароко. Ми не маємо в Мароко прямих політичних інтересів, але були там економічні інтереси і шануючи вагу німецької держави не можна було дозволити республіканцям там без нашої згоди. Ми не хотіли противитись справедливим домаганням Іспанії і Франції, не хотіли ворогувати з Англією за її приязнь з Францією, а хотіли тільки заявити, що Німеччина не дозволить відноситись до неї з погордою“.

ПАРИЖ, 23 марта. „Temps“ пише, що коли німецькі газети нападають на російську дипломатію, то се значить, що Росія не втратила свого значіння в європейському концерті і тому Німеччина не може погодитись з французсько-російською спілкою. Росія в Алезисраці довела, що спілка з Францією—основа її політики. При таких умовах Франція ніколи не висловлюватиме невдоволення на приязнь Росії до Німеччини.

ЛАНС, 22 марта. Генеральний прокурор почав сьогодні слідство проти інженерів і завідувачих поратунковими роботами в Курьєрі. Чутка, що знайдено ще 9 душ живих робітників, здається, хвальшів. Проте, шукають далі. Парижські пожарні і лікарі з міхами кислороду спустилися в шахти.

ЛОНДОН, 22 марта. Агентству Рейтера пишуть з Токіо, що Японія думає ще до одкриття усієї Манджурії для чужоземної торгівлі (що має бути незабаром) дозволити чужоземним кораблям заходити в порт Татунцяо.

ПЕКИН, 22 марта. Смерть китайського чиновника в Нчанаі, через яку китайці напали на духовні місця, і доси викликає в народі в північному Китаї злість проти міністрів. В багатьох місцях недалеко од місця постанено війська.

БЕРЛІН, 22 марта. Магістрат города Мисловця подав урядовому президентові Оплеї прощення, в якому завважає, що робітників пограничних округів невдоволені, що побільшено мита на харчі. Боятись, щоб не було розрухів і страйків. Магістрат просить завести таке саме мито, як було раніш. Кажуть, що урядовий президент дуже обстоє прохання магістрата перед міністерством внутрішніх справ.

ЛАЙБАХ, 22 марта. Коли засідання ландтагу почалось знову, обструкціонисти знову счинили шум. Засідання знову закрито на 2 години. Під час перерви між партіями ідуть переговори, хочуть якось дійти до згоди. Словенська партія каже, що ладна деяким поступитись, національна поступова партія згоджується почати переговори про згоду тільки з умовою, що засідання ландтагу негайно будуть одсрочені. Коли починається знову засідання, начальник області оповідає про істнуючі обставини. Вести дали заїдання немає жадної рації і тому він його закряває.

ЛОЗАННА, 23 марта. Касаційний суд не прийав скарги російських підданих, яких осуджено за женевське діло.

БУДАПЕШТ, 23 марта. В газетах пишуть, що Феєрварі, порадившись з Кошутом, запропонував скласти палату депутатів, зробити виборчу реформу, а тоді назначити нові вибори. Партія Кошута згодна на се, але ж відділ Андраші і клерикали не згодні.

ТУЛОН, 23 марта. Робітники взяли в полон поліцейського комісара і ніякого поліцейського, яких префект послав переговорити з робітниками. Страйкарі заявили, що випустять їх, коли їм дозволить пройти походом по городу.

БУДАПЕШТ, 23 марта. Проводирі коаліції зібрались сьогодні вранці під проводом Кошута на нараду. Народа тяглись і після півдня, але постанови і досі не зроблено. Кажуть, що можна сподіватись згоди з урядом.

Дописи.

Одеса. Товариш мійського голови д. Андрієвський, що недавно був обіраний на нове чотирьохліття, не затверджений міністром внутрішніх справ і 20-го марца пропався з співробітниками, і покинув свій відділ (Народня Освіта). Правда, се не було несподіванкою для Одеси, бо зараз по обібранню д. Андрієвського товаришем голови, з певних джерел вийшла чутка, що з Петербургу наказано навіть заарештувати д. Андрієвського за те, що він допустив при собі, коли в чорні дні виконував обов'язки голови, до радчий комітет од ріжних партій і союзів.

Місцевий уряд однак не виконав сього наказу, бо боявся, що в городі счиниться велике обурення. Разом з повідомленням городского голови про незатвердження д. Андрієвського, одеський градоначальник, неcludячись про городські справи, пропонує у найближчому засіданню думи обібрати трьох членів управи і товариша голови. Правда, се легко наказати, та не так то легко здійснити. При сучасному ладу мало кого привабить роля члена управи, і найбільш діяльні і талановиті люди зараз не підуть служити городові. Не легке буде завдання для думи і, ми покладаємо, що вона його не так швидко розв'яже: того ж 20 увечері мають бути засідання думи. Перед тим гласні пішли на приватну бесіду, щоб обговорити вибори членів управи і товариша голови. На самому засіданню була прочитана заява 12 гласних про те, щоб відкласти на деякий час сі вибори. По сьому засіданню думи було замкнено і гласні розійшлись. Багато гласних ще раніш повиходили з думи, а тепер ще два подали заяву про те ж. Конфлікт між думою і адміністрацією, здається, неминучий.

Ніжин (у Чернігівщині). Чорна сотня в Ніжині та в повіті знов почала підбурювати такий народ проти євреїв і навіть призначила день погрому—на Великдень. Невже ж не минує нас лиха година і знов наші люди покрийють свою голову соромом і ганьбою, б'ючи та грабуючи безневинних людей?—Не хотілось би вірити цьому. Слава Богу, від нас забирають у Борзну нашого погромного героя, поліцейстера Басанько. Хоч може й другий буде одним миром з ним мазаний, так може все ж не то, що наші в тім'я битий „начальник города“, як любив себе називати Басанько.

Землячон.

Відповіді редакції.

Подольнинові Ф. Не читавши статі, не можемо сказати нічого. Будте ласкаві, пришліть її для перечитання. Вагагаї ж статі такого змісту, як Ваша, приймаємо.

Д. Т. Н. з Глухова. Ваш допис сизививсь. Ми писали вже про те саме в 67 числі „Гром. Думки“. Допишуться і надалі.

Д. в. П. Перебодні з Ковальським о пов. Допис мало цікавий. Не надрукуємо.

БІРЖА.

Table with 2 columns: Description of securities and their prices. Includes items like 'Петербургська біржа, 23 березня 1906 р.', 'Державна рента', 'Заставні листи Київ. земельн. банку'.

Театри, вистави, забавки.

25-го березня. — Городський музей. „Етнографічна вистава“ з 10 до 4 години.

Залізничні Поїзди.

Table with 4 columns: Direction (Південно-Західна), Station (№ постанів), Departure (Одходять з Києва), Arrival (Прибувають до Києва). Lists routes to Odessa, Warsaw, and other cities.

Table with 2 columns: Station names and their locations. Includes 'Московсько-Київ-Вороніж. залізниця', 'Швейц. І, II, III кл. Москва', 'Почтов. І, II, III кл. Москва, Курськ, Курськ, Вороніж'.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Оповідісти.

- динники Омега
динники Ген. Мозера та К°
динники Лонжина
динники Бадолета
динники Гризеля
динники Одемара
динники Вольтгома

величезний вибір по надзвичайно дешевій ціні можна набувати в

Клавдія Рогинського,

у Києві, Олександрівська ул., ч. 89. Телефон 2095. Ілюстровані преїс-куранти надсилаються безплати.

Г. нед. 4—124

ШОВКОВИЙ, ШЕРСТЯН. та бавовняний, Одб-КРАМ рані останні новини

сукна закордонних і російських фабрик. Сукно, трико на мужеські та жіночі вбрання, а також для подарунків у свята, що ось наближаються, в торгово-мудомі КОТЛЯРОВ та ЧОРНОГОЛОВКИН Хрещат., ч. 36. Ціни най-дешевлі од усіх у Києві. 4—5 131

Просимо прочитати!

Тільки за 6 карб. 95 коп. висилаємо 14 ось яких річей: 1) годинник чорної сталі, відкритий, анкерний (не ціліндр), ремонтуар, заводиться без ключа, золотий або жіночий, добре вивірений, з золотим оздобом, порука на 6 літ; 2) ланцюжок панцирний, з нового американського золота, до жіночого годинника такий самий, але довгий на шия; 3) гарний брелок нового зразка; 4) золотий перстень 56 проби з правдивим самоцітвом, або портюгар загрянничної роботи, з доброї шкурки; 5) гаманець з гарної загрянничної шкурки на 5 розділів (окрекий розділ на золото), з механічним замком кращій конструкції; 6) каучковий штемпель до його з іменням та призначенням; 7) пляшечка з краскою до штемпеля; 8) складаний ніжик з красної англійської сталі; 9) замшовий гаманець на годинник; 10) штучний бінокль з видами; 11) механічний олівець; 12) патентований апарат до писання (без чорнила „Patent Universal“); 13) складані кишніні ножиці в футлярі; 14) складана щітка з зеркалом і гребінцем. Всі ці річі, що коштують на роздріб більше як 20 карб., висилаємо тільки-но за 6 карб. 95 коп. з пересилкою та запакуванням, зараз по одібранню замовлення, накладаючи плату. Тим, що пришлють задаток, хоч би почтовими марками, дурно вибавяться на годиннику монограма. В Сибір та Азіяцьку Росію приплачується 40 коп. за пересилку; в Сибір не висилаємо без задатку. Замовлення просимо адресувати товариству „Труд“, Варшава, Почтова скринька № 468. н. в. сб. 128 75—6

Ukrainische Rundschau

український часопис на німецькій мові, виходить у Відні раз на місяць, книжкою в 40 сторінок великої вісімки і коштує на рік 3 карбованці з пересилкою Мета „Ukrainische Rundschau“, познайомити європейський світ з українським питанням і старатись про те, щоб українському народові признано належне йому право на його рідній землі по обох боках в Росії, Австрії і Угорщині, і належне йому місце в сем'ї цивілізованих народів. „Ukrainische Rundschau“ міститиме статі публіцистичні і науков'язмісту політичного, соціального історичного, літературного і економічного; огляди громадського і політичного життя на всім просторі, заселеним українським народом. Адреса редакції така: Ukrainische Rundschau, Wien, XVIII Salterigasse, 34. Видавець: посол до австрійського парламенту Василь Яворський. Редактор: Володимир Кушнір.

Advertisement for 'ТОРГОВИЙ ДОМЪ М. И. МАНДЛЪ' (M. I. Mandl's Trading House). Features medals from Paris 1875, Vienna 1873, Amsterdam 1883, Melbourne 1884, and Trieste 1881. Text includes 'ГОТОВОЕ ПЛАТЬЕ' (Ready-made dresses) and lists various types of dresses: МУЖСКОЕ, ДАМСКОЕ, ДЪТСКОЕ. Locations: МОСКВА, ПЕТЕРБУРГЪ, КІЕВЪ, ЯГОСЛАВЛЬ. Includes an illustration of a woman in a dress.